

Sprawa C-195/23**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

27 marca 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgia)

Data wydania orzeczenia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

13 marca 2023 r.

Strona powodowa:

GI

Strona pozwana:

Partena, assurances sociales pour travailleurs indépendants ASBL

1. Przedmiot i szczegóły dotyczące sporu:

- 1 GI, będący urzędnikiem w Komisji Europejskiej, od 2015 r. prowadzi dodatkową działalność dydaktyczną w wymiarze nie większym niż 20 godzin lekcyjnych rocznie.
- 2 Pismem z dnia 4 lipca 2018 r. Institut national d’assurances sociales pour travailleurs indépendants (krajowy zakład ubezpieczeń społecznych dla osób prowadzących działalność na własny rachunek, w skrócie „INASTI”) przypomniał GI, że jako nauczyciel prowadzi on działalność na własny rachunek, i wezwał go do przystąpienia do wybranej przez siebie kasy ubezpieczeń społecznych.
- 3 GI przystąpił do kasy Partena i opłacał składki na zabezpieczenie społeczne.
- 4 W dniu 15 marca 2022 r. GI zakwestionował swoje podleganie belgijskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego dla osób prowadzących działalność na

własny rachunek i wezwał Partenę do zwrotu zapłaconych przez niego składek na zabezpieczenie społeczne w łącznej wysokości 3242,09 EUR.

- 5 W dniu 13 października 2022 r. GI wniósł sprawę do tribunal du travail (sądu pracy), będącego sądem odsyłającym.

2. Rozpatrywane przepisy:

A. *Traktat o Unii Europejskiej*

- 6 Artykuł 4 ust. 3 TUE stanowi:

„Zgodnie z zasadą lojalnej współpracy Unia i państwa członkowskie wzajemnie się szanują i udzielają sobie wzajemnego wsparcia w wykonywaniu zadań wynikających z Traktatów.

Państwa członkowskie podejmują wszelkie środki ogólne lub szczególne właściwe dla zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z traktatów lub aktów instytucji Unii.

Państwa członkowskie ułatwiają wypełnianie przez Unię jej zadań i powstrzymują się od podejmowania wszelkich środków, które mogłyby zagrażać urzeczywistnieniu celów Unii”.

B. *Protokół (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej (Dz.U. 2010, C 83, s. 266)*

- 7 Artykuł 12 stanowi:

„Urzednicy i inni pracownicy Unii objęci są podatkiem na rzecz Unii od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych im przez Unię, na warunkach i zgodnie z procedurą określonymi przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami.

Są oni zwolnieni z krajowych podatków od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych przez Unię”.

- 8 Artykuł 14 stanowi:

„Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami, określają system świadczeń socjalnych obejmujący urzędników i innych pracowników Unii”.

3. Argumenty stron:

A. *GI*

- 9 GI twierdzi co do istoty, że obowiązek podlegania statusowi społecznemu osób prowadzących działalność na własny rachunek jest sprzeczny z zasadą stosowania jednego systemu zabezpieczenia społecznego do urzędników instytucji europejskich, z art. 4 ust. 3 TUE oraz z zasadą lojalnej współpracy, ponieważ obowiązek ten stanowi przeszkodę mogącą zniechęcić do wykonywania działalności zawodowej w instytucji Unii Europejskiej.

B. *Partena*

- 10 Według INASTI GI odpowiada definicji osoby prowadzącej działalność na własny rachunek w związku z prowadzoną działalnością dydaktyczną, a zatem powinien przynależeć do kasy ubezpieczeń społecznych dla osób prowadzących działalność na własny rachunek i opłacać składki na zabezpieczenie społeczne.

4. Ocena sądu [odsyłającego]:

- 11 Ponieważ GI jest urzędnikiem europejskim, należy uwzględnić art. 12 i 14 Protokołu (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej.
- 12 W wyroku z dnia 10 maja 2017 r., Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017:355, Trybunał Sprawiedliwości wskazał:

„36. Urzędnicy Unii podlegają [...] systemowi zabezpieczenia społecznego wspólnemu dla instytucji Unii, który zgodnie z art. 14 protokołu jest określany przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami.

[...]

41. Przez analogię do art. 12 protokołu, który ustanawia wobec urzędników Unii jednolite opodatkowanie na rzecz Unii od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych przez Unię i przewiduje w konsekwencji zwolnienie z krajowych podatków od tych kwot, należy uznać, że art. 14 tego protokołu, w zakresie, w jakim przyznaje instytucjom Unii kompetencje do ustanawiania systemu zabezpieczenia społecznego ich urzędników, prowadzi do pozbawienia państw członkowskich kompetencji w zakresie obowiązku przynależności urzędników Unii do krajowego systemu zabezpieczenia społecznego i obowiązku płacenia przez tych urzędników składek na rzecz finansowania takiego systemu.

[...]

44 Z powyższego wynika, że **wyłącznie Unia, z wykluczeniem państw członkowskich, ma kompetencje do określenia przepisów mających zastosowanie do urzędników Unii w odniesieniu do ich obowiązków w zakresie zabezpieczenia społecznego.**

45 Jak bowiem podniósł rzecznik generalny w pkt 76 opinii, **art. 14 protokołu i przepisy regulaminu pracowniczego w dziedzinie zabezpieczenia społecznego urzędników Unii spełniają wobec tych urzędników funkcję podobną do funkcji pełnionej przez art. 13 rozporządzenia nr 1408/71 i art. 11 rozporządzenia nr 883/2004, polegającą na zakazie ustanawiania obowiązku płacenia składek przez urzędników Unii na rzecz różnych systemów w tej dziedzinie.**

46 Uregulowanie krajowe, takie jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, które obciąża dochody urzędnika Unii składkami i opłatami socjalnymi przeznaczonymi specjalnie na finansowanie systemów zabezpieczenia społecznego danego państwa członkowskiego, narusza zatem wyłączne kompetencje przyznane Unii zarówno na mocy art. 14 protokołu, jak i na mocy odpowiednich przepisów regulaminu pracowniczego, a w szczególności tych przepisów, które określają obowiązkowe składki urzędników Unii na rzecz finansowania systemu zabezpieczenia społecznego”.

[...]

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 14 Protokołu (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej, stanowiącego załącznik do traktatów UE, FUE i Euratom, a także przepisy regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej dotyczące systemu zabezpieczenia społecznego wspólnego dla instytucji Unii należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, które przewiduje, że dochody z nieruchomości uzyskiwane w państwie członkowskim przez urzędnika Unii Europejskiej, który ma miejsce zamieszkania dla celów podatkowych w tym państwie członkowskim, podlegają składkom i opłatom socjalnym przeznaczonym na finansowanie systemu zabezpieczenia społecznego tego państwa członkowskiego”. (Wyróżnienie dokonane przez sąd)

- 13 Tym samym system zabezpieczenia społecznego dla urzędników Unii Europejskiej jest wspólnym systemem, w odniesieniu do którego Unia ma wyłączną kompetencję.
- 14 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego ustanawia zasadę stosowania jednego ustawodawstwa.
- 15 Jednakże w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości rozporządzenie (WE) nr 883/2004, a w szczególności jego art. 11 ust. 1 dotyczący zasady

stosowania jednego ustawodawstwa, nie ma zastosowania do urzędników Unii Europejskiej (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 grudnia 2004 r., My, C- 293/03, EU:C:2004:821; z dnia 10 maja 2017 r., Lobkowicz, C- 690/15, EU:C:2017:355)

- 16 Pojawia się jednak pytanie, czy taka zasada może być stosowana przez analogię do urzędników Unii Europejskiej. Wydaje się, że w wyroku z dnia 10 maja 2017 r., Lobkowicz, C- 690/15, EU:C:2017:355, Trybunał Sprawiedliwości odpowiedział w sposób twierdzący, ale pytanie prejudycjalne dotyczyło dochodów z nieruchomości, a nie dochodów z pracy innej niż związana ze statusem urzędnika europejskiego, co nie odpowiada sytuacji GI, który prowadzi inną działalność zawodową.
- 17 Ponadto, na podstawie ustanowionej w art. [4] ust. 3 TUE zasady lojalnej współpracy Trybunał Sprawiedliwości wykluczył przepisy krajowe państwa członkowskiego w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, uznając, że przepisy te mogą utrudniać wykonywanie działalności zawodowej w instytucjach Unii Europejskiej, a zatem zniechęcać do jej wykonywania.
- 18 W wyroku z dnia 10 września 2015 r., Wojciechowski, C- 408/14, EU:C:2015:591, Trybunał wskazał:

„44. Takie uregulowanie może bowiem zniechęcać pracownika, który zdobył pewien staż pracy w ramach systemu emerytalnego dla pracowników najemnych tego państwa członkowskiego, do podjęcia pracy w służbie instytucji Unii z siedzibą w tym państwie członkowskim lub zachęcić go do przedwczesnego odejścia z zajmowanego tam stanowiska, ponieważ ze względu na to uregulowanie ryzykuje on, zajmując stanowisko w służbie takiej instytucji lub zdobywając w niej długi staż pracy, utratę możliwości skorzystania z praw emerytalnych nabytych w ramach pracy najemnej wykonywanej w tym państwie członkowskim przed podjęciem służby w Unii.

45 Tego rodzaju skutki są niedopuszczalne ze względu na ciążące na państwach członkowskich względem Unii obowiązki lojalnej współpracy i lojalnego wsparcia, znajdujące wyraz w sformułowanym w art. 4 ust. 3 TUE obowiązku ułatwiania Unii wypełniania jej zadań”.

- 19 W wyroku z dnia 4 lutego 2015 r., Melchior, C- 647/13, EU:C:2015:54, Trybunał Sprawiedliwości orzekł:

„27. Tymczasem uregulowanie państwa członkowskiego odmawiające uwzględnienia, dla celów ustalenia prawa do zasiłku dla bezrobotnych, okresów pracy ukończonych w charakterze członka personelu kontraktowego w instytucji Unii mającej siedzibę w tym państwie członkowskim również może utrudniać rekrutowanie przez te instytucje członków personelu kontraktowego. Jak bowiem wskazał rzecznik generalny w pkt 51–53 opinii, takie uregulowanie może zniechęcać pracowników zamieszkujących w tym państwie członkowskim do podejmowania w instytucji Unii zatrudnienia, którego ograniczony przepisami czas trwania sprawia, że przyszłości będą musieli znaleźć miejsce na krajowym

ryнку pracy lub na ten rynek powrócić, podczas gdy z powodu tego zatrudnienia ryzykują, że nie zgromadzą liczby dni pracy wymaganych przez to uregulowanie dla celów otrzymywania zasiłku w wypadku bezrobocia.

28. Tego rodzaju uregulowanie może wywoływać taki sam skutek zniechęcający w sytuacji nieuznawania za dni pracy dla celów przyznania zasiłku dla bezrobotnych w tym państwie członkowskim dni pozostawania na bezrobociu, za które wypłacono zasiłek dla bezrobotnych w ramach warunków zatrudnienia, skoro dni bezrobocia, za które przysługuje zasiłek na podstawie uregulowania tego państwa, są za takie uznawane”.

- 20 Wreszcie, w wyroku z dnia 10 maja 2017 r., Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017/355V, Trybunał dodał:

„47 Poza tym takie uregulowanie może być niezgodne z zasadą równego traktowania urzędników Unii, a tym samym może zniechęcać do wykonywania działalności zawodowej w ramach instytucji Unii, zważywszy, że niektórzy urzędnicy byłiby zmuszeni nie tylko do płacenia składek na rzecz systemu zabezpieczenia społecznego wspólnego dla instytucji Unii, ale także na rzecz krajowego systemu zabezpieczenia społecznego”.

- 21 Z analizy przytoczonego orzecznictwa wynika, że przypadek taki jak przypadek GI najwyraźniej nie był jeszcze rozpatrywany ani nie został przedstawiony Trybunałowi Sprawiedliwości. Kwestie podlegania przez GI belgijskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego dla osób prowadzących działalność na własny rachunek mogą zaś być rozpatrywane jedynie w świetle odpowiedzi Trybunału Sprawiedliwości na pytanie prejudycjalne przedstawione na podstawie art. 267 TFUE.
- 22 Sąd [odsyłający] wskazuje, że podobne pytanie, lecz w innym kontekście, zostało przedstawione w dniu 9 czerwca 2022 r. we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zarejestrowanym w Trybunale Sprawiedliwości pod sygnaturą C-415/22.

5. Pytanie prejudycjalne:

- 23 Sąd [odsyłający] kieruje do Trybunału Sprawiedliwości następujące pytanie prejudycjalne:

Czy Protokół (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej, a w szczególności jego art. 14, zasada stosowania jednego systemu zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych lub osób prowadzących działalność na własny rachunek, czynnych lub emerytowanych, oraz zasada lojalnej współpracy wynikająca z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej stanowią przeszkodę dla tego, aby państwo członkowskie nakładało na urzędnika, który oprócz działalności w służbie instytucji europejskiej, prowadzi, za zgodą tej ostatniej, dodatkową działalność dydaktyczną, obowiązek podlegania krajowemu

systemowi zabezpieczenia społecznego i wymagało od niego opłacania składek na zabezpieczenie społeczne, podczas gdy na podstawie regulaminu pracowniczego urzędników urzędnik ten podlega już systemowi zabezpieczenia społecznego wspólnemu dla instytucji Unii Europejskiej?

DOKUMENT ROBOCZY